

Geografiska rötter och politiska vingar

Hur klass och områden formar och sorterar oss utifrån politiska preferenser

Jonna Rickardsson & Susanne Wallman Lundåsen

Geographical roots and political wings: how residence and social class areas shape and sort us based on political preferences.

This study investigates how migration patterns between rural and urban areas relate to social class and political party preferences in Sweden, using data from the 2021 SOM survey. The analyses reveal that individuals from different backgrounds have distinct migration patterns. Individuals who grew up in rural areas but moved to cities have significantly different political preferences than individuals who grew up and still reside in rural areas. The results indicate that KD and SD mainly attract rural voters, while L, MP, M, and V primarily attract urban residents. Individuals with certain characteristics are likelier to choose specific types of residential areas and have political preferences typical for their area of choice. This suggests a geographical sorting of different groups into rural and urban areas and a geographic political divergence (in support of SD, KD) and convergence (in support of C, S, L, M) in party preferences.

Introduktion

Under de senaste decennierna har växande geografiska skillnader i röstningsbeteende blottlagt en politisk och kulturell klyfta. Sådana skillnader utmanar etablerade teorier om hur partipreferenser formas. Den omfattande trenden av högerpopulistiska rörelser – som ofta exemplifieras av Brexit-omröstningen 2016, Donald Trumps valvinst 2016 och stödet för Marine LePen i franska presidentvalet 2012 – har fått många forskare att

Jonna Rickardsson är verksam vid Centrum för entreprenörskap och regional utveckling, Jönköping University.
Susanne Wallman Lundåsen är verksam vid Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet.
E-post: jonna.rickardsson@ju.se, susanne.wallaman.lundasen@liu.se

uppmärksamma en tilltagande polarisering mellan stad och land (Beckett 2016; Deppisch m.fl. 2022; Dijkstra m.fl. 2020; Hobolt 2016; Rodríguez-Pose 2018). I svensk kontext har denna utveckling uppmärksammats i det växande stödet för Sverigedemokraterna på landsbygden, en trend som inte är lika stark i storstadsregionerna (Dancygier m.fl. 2024; Rickardsson 2021; Wallman Lundåsen 2024). Även stödet för andra svenska partier har, åtminstone historiskt, varierat mellan stad och land. Ett exempel på detta är Centerpartiet, forna Bondeförbundet, som länge var ett utpräglat landsbygdsparti (se vidare i Öhrvall m.fl. 2024).

En ofta återopad förklaring till den påstått ökade geografiska polariseringen är att den ekonomiska utvecklingen mellan olika städer och landsbygdsområden under en längre tid har varit ojämn. Ojämn ekonomisk utveckling kan bidra till ett missnöje bland invånarna på landsbygden ifall de uppfattar att ekonomiska resurser och politisk makt koncentreras till storstadsregionerna (jfr. Rickardsson m.fl. 2021). Till detta kommer att många landsbygdsområden under lång tid har avfolkats, vilket ytterligare bidrar till att förstärka skillnaderna mellan stad och land.

Tidigare studier har visat att människor som flyttar från glesbygd till städer skiljer sig från individer som väljer att bo kvar (Bjerke & Mellander 2017; Karpestam & Håkansson 2021). På sikt leder detta fenomen – ofta kallat rumslig eller geografisk sortering – till ökade skillnader i befolkningssammansättning mellan stad och land. Till exempel ser ålderssammansättningen väldigt olika ut när landsbygds- och stadsområden jämförs, vilket är en följd av att yngre personer varit mer benägna att flytta från landsbygden (Bjerke & Mellander 2017). När unga personer lämnar och färre barn föds blir äldre en allt större andel av invånarna på landsbygden. Tidigare forskning visar även att personer som flyttar för att utbilda sig sällan återvänder. På sikt förstärker detta skillnader i utbildningsnivå mellan stad och land (jfr Andersson m.fl. 2014; Bergh m.fl. 2024; Bjerke & Mellander 2017).

En viktig fråga är därför hur traditionella förklaringar till hur politiska preferenser formas, såsom klass, hänger samman med geografiska skillnader. En spännande fråga är härvid om så kallad geografisk sortering av människor skulle kunna förklara skillnader i partisympatier mellan stad och land. Mot den bakgrunden syftar denna artikel till att undersöka i vilken utsträckning typen av uppväxt- och bostadsområde (i stad eller på landsbygd) inverkar på individens partisympatier.

Vi analyserar även om individer som har flyttat från landsbygd till stad och från stad till landsbygd skiljer sig i sina partisympatier jämfört med dem som bor kvar i den typ av område där de växte upp. Till skillnad från tidigare studier tar vi hänsyn till både den nuvarande typen av bostadsområde och den som gällde under uppväxten, liksom till den geografiska sorteringen dem emellan. Genom att kombinera analyser av individernas nuvarande och tidigare

bostadsområden kan vi undersöka huruvida individers geografiska rötter spelar roll för deras politiska preferenser. Följande forskningsfrågor vägleder analysen:

1. Vilken betydelse har uppväxtem (dvs. subjektiv klass) och andra individkarakteristika för flyttmönster – från landsbygd till stad respektive från stad till landsbygd? Med andra ord, finns det en geografisk sortering av individer till stadsområden eller landsbygdsområden baserat på vilken typ av hem de vuxit upp i?
2. Vilken inverkan har uppväxt- och boendeområde samt uppväxtem (dvs. subjektiv klass) på individers partipreferenser? Mer precist:
 - Hur skiljer sig partipreferenser hos individer som vuxit upp på landsbygden, men nu bor i staden, från partipreferenser hos individer som vuxit upp och fortsatt är bosatta på landsbygden?
 - Är partipreferenser hos individer bosatta i staden eller på landsbygden likartade, oberoende av vilken typ av område de vuxit upp i?

Platsens betydelse för politiska preferenser

Förklaringar till geografiska skillnader i partipreferenser kan delas upp i två huvudtyper. Den ena förklaringstypen bygger på att platser i sig bidrar till att forma människors politiska preferenser. Den andra förklaringstypen betonar betydelsen av självselektion, där människor som på olika sätt liknar varandra söker sig till samma typer av områden varigenom geografiska skillnader uppstår (Gimpel & Hui 2015).

Den första förklaringstypen, om platsens inverkan på politiska preferenser (s.k. kontexteffekter) uppmärksammades tidigt i den statsvetenskapliga litteraturen. Exempel på detta är att Tingsten (1937) fann att arbetarväljare var mer benägna att rösta på Socialdemokraterna i områden med stor andel arbetare än i områden med mindre andel arbetare. I teorier om kontexters betydelse för politiska preferenser betonas ofta att samtal och socialt samspel med andra på samma plats formar attityder och värderingar (Books & Prysby 1999). När i livet detta sociala samspel äger rum pekas också ut som viktigt. Individer antas bli särskilt påverkade av andra i området under uppväxtens formativa år (Lunz Trujillo 2024). Ett exempel på hur uppväxtområdet kan påverka politiska värderingar är hur möjligheter till kontakter med personer med annan bakgrund skiljer sig åt mellan lokalsamhällen. Jämfört med landsbygdsbor har personer som vuxit upp i större städer i större utsträckning tidigt i livet mött människor med bakgrund i andra länder, vilket kan bidra till att de utvecklar en större tolerans mot andra grupper (Luca m.fl. 2023).

Studier som har undersökt värderingsmönster över tid har konstaterat att det främst är bland yngre väljare i storstadsområden som värderingar har

förändrats (Haffert & Mitteregger 2023; Steiner 2023). Unga i storstäder har generellt sett blivit mer positiva till invandring och mångfald (Steiner 2023). Dessa ökade skillnader i attityder mellan stad och land vad gäller invandring märks i viss mån även i Sverige (Kenny & Luca 2024; Steiner 2023).

Andra exempel på åsiktsskillnader mellan stad och land är synen på vargstammen i Sverige (Ekengren 2012). Ekengren (2012) lyfter fram att landsbygdsbors erfarenheter av att varg river tamdjur och konkurrerar om jägarnas bytesdjur kan bidra till en uppfattning om att vargstammen behöver begränsas. På motsvarande sätt kan avsaknaden av sådana erfarenheter hos personer uppvuxna i städer leda till en mer positiv inställning till vargstammen.

Platsens betydelse för politiska preferenser har med tiden fått en allt mer framskjuten roll i forskningen (Huijsmans 2023; Lunz Trujillo 2024; Munis 2022; Wallman Lundåsen & Erlingsson 2023). Flera forskare har visat att invånarna ofta utgår från den egna bostadsorten och dess omland för att bedöma samhällsutvecklingen i stort (Bolet 2021, 2023; Cramer 2016). Platsen blir ett prisma genom vilket väljarna ser och tolkar utvecklingen. Väljarna är med andra ord "sociotropiska" i avseendet att de tar hänsyn till den allmänna utvecklingen i området där de bor och inte enbart ser till den egna plånboken (Klašnja m.fl. 2016). Initialt har forskningen om det som beskrivits som ett "missnöje utifrån plats" fokuserat på missnöjesyttringar hos boende på landsbygd och i småorter (t.ex. Cramer 2016; Rickardsson 2021). Andra studier har visat att denna typ av missnöje, som grundar sig i uppfattningar om att den egna platsen blir förfördelad i fördelningen av resurser och politiskt inflytande, inte enbart återfinns på landsbygden. Missnöjet finns även i urbana områden (Jennings & Stoker 2016; Wallman Lundåsen & Erlingsson 2023).

En central del i det platsbaserade missnöjet är att invånare identifierar sig med den plats de bor på. Missnöjet riskerar att gro hos grupper som jämför (den upplevda) utvecklingen i det egna området med (den upplevda) utvecklingen i andra: upplever man att den egna platsen missgynnas i förhållande till andra, samt att de inte får de resurser eller det inflytande som de anser sig ha rätt till, växer ilskan. Det djupa missnöjet med sakernas tillstånd beskrivs ofta som en förbittring eller ressentiment (Cramer 2016). Ressentimentet blir politiskt relevant när det kombineras med uppfattningar om att fördelningen av resurser och inflytande mellan olika geografiska områden är ojämn och därmed orättvis (Bartolini & Mair 1990; Cramer 2016; Wallman Lundåsen & Erlingsson 2023). Ofta förknippas ressentimentet med uppfattningar om att boende på andra platser skor sig på den egna ortens bekostnad (Rickardsson m.fl. 2021). Politiska partier som framhåller att det existerar eliter som drar nytta av en ojämlik fördelning av makt och resurser har därför goda möjligheter att attrahera väljare från grupper där ressentimentet frodas (Huijsmans 2023). Missnöjet med utvecklingen på platsen i städer bidrar oftare till ett ökat stöd för

antietablissemangspartier på vänsterkanten (Wallman Lundåsen & Erlingsson 2023).

Till frågan om det platsbaserade missnöjet kommer en centrum-periferi-aspekt: En perifer geografisk position kan *i sig* förstärka ett redan existerande missnöje riktat mot beslutsfattare som befinner sig i kommunala, regionala eller nationella maktcentrum (se vidare, Stein 2024). Flera studier har konstaterat att ju större det fysiska avståndet till centrum är, desto större är missnöjet och desto lägre är förtroendet för de politiska institutionerna bland invånarna (Rickardsson m.fl. 2021; Rokkan & Urwin 1983; Stein m.fl. 2021).

SJÄLVSELEKTION TILL PLATSER

Den andra huvudsakliga förklaringstypen till förekomsten av geografiska skillnader i partipreferenser bygger på antaganden om sortering och självselektion. Platser kan helt enkelt förändras över tid genom att deras demografi förändras. När befolkningsammansättningen på olika platser förändras, förändras även hur de sammantagna politiska preferenserna ser ut där. Studier som empiriskt analyserat USA har pekat på hur invånarnas flyttmönster kan *förstärka* redan existerande geografiska skillnader i politiska preferenser: Geografiska politiska kluster, där antingen demokraterna eller republikanerna tydligt dominerar, har ökat över tid (Bishop & Cushing 2009).

Den geografiska klustringen av partiernas respektive väljare är med andra ord en konsekvens av flyttmönster, vilket har inneburit en betydande ökning av den *geografiska* politiska polariseringen i USA. Bishop och Cushing (2009) kallar detta för ”the big sort”. Den geografiska fördelningen av väljare anses därigenom vara en mer eller mindre oavsiktlig konsekvens av att exempelvis högutbildade oftare har bättre arbetsmarknadsmöjligheter i större städer och därför väljer att flytta dit. De högutbildade bosätter sig sedan gärna nära andra med liknande utbildningsnivå och livsstil. Sammantalet antas detta ha bidragit till att områden allteftersom blivit mer politiskt homogena.

Även studier av svenska förhållanden har funnit att det förekommer en viss geografisk sortering som följd av flyttning. Ett exempel är att kvinnor i Sverige, i högre grad än män, har flyttat från landsbygd och småstäder till storstadsområden (Karpestam & Håkansson 2021). I viss mån har denna utveckling drivits av att kvinnor i Sverige i större utsträckning än män söker sig till universitets- och högskolestudier.

Till det kommer att det urbana näringslivet i sin tur i stor utsträckning bygger på en kunskapsintensiv tjänstesektor. Detta har bidragit till en inflyttning till städer av högutbildade, yngre personer, i synnerhet kvinnor. Studier har också visat att få av dem som flyttat från svensk landsbygd för högre studier väljer att återvända efter avslutade studier (Andersson m.fl. 2014; Bjerke & Melander 2017). På så vis förändras den befolkningsmässiga sammansättningen i landsbygdsområden: en skev könsbalans uppstår med fler män än kvinnor,

medan kvinnorna i städerna blir fler. Därigenom kan skillnader i flyttmönster mellan olika grupper, över tid, bidra till att förstärka skillnader i politiska preferenser mellan stad och land eftersom utbildningsnivå i stor utsträckning korrelerar med värderingsmönster (Stubager 2013).

Liknande tendenser har observerats i andra europeiska länder (Arzheimer & Bernemann 2023; Haffert & Mitteregger 2023). Forskare som har studerat europeiska data argumenterar för att de åsiktsskillnader som finns mellan invånare i stad och landsbygd i stor utsträckning kan förklaras av att unga i storstäder i hög grad skiljer sig från övriga befolkningen (Huijsmans m.fl. 2021; Steiner 2023). På liknande sätt menar Maxwell (2019) att skillnaderna i attityder till invandring mellan storstäder och landsbygd runt om i Europa till stor del beror på sammansättningseffekter: I storstäderna bor en större andel högutbildade som har en mer positiv syn på invandring. Maxwell tonar därför ned kontextens betydelse för värderingar.

Studier har också visat att grupper som stannar kvar på krympande platser tenderar att vara mer konservativa (Sanchez-Garcia m.fl. 2024). Sanchez-Garcia med flera (2024) argumenterar för att den ökande andelen röster på konservativa partier i orter som tappat befolkning till stor del kan förklaras genom sammansättningseffekter. När unga, som har en större benägenhet att stödja partier på vänsterkanten, i högre grad lämnar krympande platser, utgör kvarboende äldre konservativa väljare en större del av befolkningen. Sanchez-Garcia med flera, som använt data på lokal nivå i Spanien, visar att när invånarantalet minskat till den grad att orten riskerar att försvinna, då gynnas radikala högerpartier.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att tidigare forskning erbjuder olika tolkningar av betydelsen av kontexteffekter och sortering genom flyttning. Till viss del är frågan om kontextens betydelse fortfarande öppen. I vår studie undersöker vi därför i vilken mån personer som är uppvuxna på landsbygd i Sverige men flyttat till städer har partipreferenser som skiljer sig från de som bor kvar på landsbygden (jfr Sanchez-Garcia m.fl. 2024; Steiner 2023). Med utgångspunkt i teorier om platsbaserade identiteters betydelse för politiska preferenser antar vi också att uppväxtplatsen spelar en särskilt viktig roll, eftersom den platsbaserade identiteten formas tidigt i livet (Lunz Trujillo 2024). I de följande avsnitten testar vi empiriskt vilken betydelse uppväxt- och bostadsområde har för individers partipreferenser. Vi testar även om det förekommer någon sortering genom att undersöka hur flyttmönster mellan stad och landsbygd korrelerar med partipreferenser.

Data, variabler och metod

DATA

För att besvara våra forskningsfrågor genomför vi ett antal regressionsanalyser. I ett första steg undersöker vi hur urbanisering och flyttbeteende (baserat på uppväxtområde och boendeområde) relaterar till uppväxthet och individkaraktäristiska. I nästa steg tittar vi närmare på hur dessa variabler (uppväxtområde, boendeområde, flyttbeteende och uppväxthet) relaterar till partipreferenser. I analyserna använder vi enkätdata från SOM-institutets nationella undersökning år 2021 (Göteborgs universitet, SOM-institutet 2023). Undersökningen omfattar ett slumpmässigt urval om 24 500 svenska invånare i åldrarna 16–85. Svarsfrekvensen var 48 procent (11 760 svarande). Urvalet är i stort representativt för den svenska befolkningen i de här åldrarna, med viss underrepresentation av yngre personer som inte pratar svenska och individer som är mindre etablerade i samhället (Falk m.fl. 2022). Av naturliga skäl väljer vi att exkludera respondenter som huvudsakligen vuxit upp utomlands samt 16–19-åringar. Efter att ha tillämpat dessa restriktioner, samt tagit hänsyn till internt bortfall för variablerna som ingår i analyserna, återstår totalt 8 171 observationer.

VARIABLER

För våra första analyser av sortering/flytt mellan stad och landsbygd och vice versa, konstruerar vi binära beroende variabler utifrån följande enkätfrågor:

”I vilken typ av område bor du?”

”Var någonstans har du huvudsakligen vuxit upp?”

Vi slår samman vissa svarsalternativ för att skilja på om respondenten är bosatt respektive uppvuxen i *landsbygd* eller *mindre tätort* eller *stad* eller *större tätort*. Medan 53 procent av respondenterna svarat att de är uppvuxna på landsbygd eller i mindre tätort är endast 34 procent av respondenterna idag bosatta i denna typ av område. Om vi i stället tittar på stadsområden innebär detta följaktligen att andelen respondenter som är bosatta i staden är betydligt större (66 procent) än andelen som vuxit upp i staden (46 procent). Föga förvånande ser vi alltså tydliga urbaniseringstrender i data.

Vi undersöker olika urval beroende på uppväxtområde. I de första modellerna analyseras endast individer uppvuxna på landsbygd/i mindre tätort. Den beroende variabeln är binär och tar värdet 1 om individen flyttat till och nu bor i stadsområde, annars 0. I de andra modellerna inkluderas endast individer som är uppvuxna i stadsområde. Den beroende variabeln indikerar om individen har flyttat till landsbygd/mindre tätort (1), eller fortsatt är bosatt i stadsområde/större tätort (0). Av de respondenter som vuxit upp på landsbygd

är 51 procent nu bosatta i något stadsområde. Av de respondenter som vuxit upp i stadsområde, är 18 procent nu bosatta på landsbygd. Individer uppvuxna på landsbygd är alltså mer benägna att byta typ av område än individer uppvuxna i stadsområden.

Vi är främst intresserade av hur eventuella sorteringsmönster relaterar till individers uppväxthem (dvs. subjektiv klass). Vår oberoende variabel avseende uppväxthem bygger på enkätfrågan:

”Om du skulle beskriva det hem du växte upp i, vilket av nedanstående alternativ stämmer då bäst?” med svarsalternativen *Arbetarhem*, *Jordbrukarhem*, *Tjänstemannahem*, *Högre tjänstemannahem* och *Företagarhem*.

Den största gruppen av respondenter kommer från arbetarhem (55 procent), följt av tjänstemannahem (22 procent). Resterande kategorier, jordbrukarhem, företagarhem och högre tjänstemannahem, står för 9, 8 respektive 6 procent.

I vår andra analys, där vi undersöker hur individers uppväxtområde, boendoområde och uppväxthem relaterar till partipolitiska preferenser, konstruerar vi åtta binära beroende variabler baserat på enkätfrågan:

”Vilket politiskt parti tycker du bäst om i dag?”.

Denna fråga används som proxy för röstningsbeteende då SOM-undersökningen 2021 inte innehåller någon fråga på faktiskt röstningsbeteende. Enkätfrågans svarsdistribution illustreras i figur A1 i Appendix. Den främsta skillnaden mellan partifördelningen utifrån enkätdata och resultatet i riksdagsvalet 2022 finns när det gäller stödet för Sverigedemokraterna, vilket är lägre i enkätdata. Skillnaden beror förmodligen på flera faktorer: Stödet för Sverigedemokraterna (SD) växte sannolikt mellan 2021 och 2022. Tidigare studier har också pekat på att Sverigedemokraternas sympatisörer är jämförelsevis mindre benägna att delta i enkätstudier. Detta kan exempelvis bero på att deras sympatisörer ofta har lägre förtroende för olika samhällsinstitutioner. Det kan även röra sig om att denna grupp i något större utsträckning än andra ”proteströstar” och därmed inte anser att SD är partiet de tycker bäst om trots att de väljer att rösta på dem (Rickardsson 2021).

För att undersöka hur individers uppväxt- och boendoområde – liksom samspelet dem emellan – relaterar till individers partipolitiska preferenser, konstruerar vi ett antal variabler. Dessa skapas återigen utifrån de två enkätfrågorna: ”I vilken typ av område bor du?” och ”Var någonstans har du huvudsakligen vuxit upp?”. Följande dummyvariabler inkluderas i regressionsanalyserna:

Uppvuxen land, bor land: =1 om respondenten angett att hen är uppvuxen på ren landsbygd/i mindre tätort och att hen nu bor på ren landsbygd/i mindre tätort, annars 0.

Uppvuxen land, bor stad: =1 om respondenten angett att hen är uppvuxen på ren landsbygd/i mindre tätort och att hen nu bor i stad/större tätort/storstad, annars 0.

Uppvuxen stad, bor land: =1 om respondenten angett att hen är uppvuxen i stad/ större tätort/ storstad och att hen nu bor på ren landsbygd/i mindre tätort, annars 0.

Uppvuxen stad, bor stad: =1 om respondenten angett att hen är uppvuxen i stad/större tätort/storstad och att hen nu bor i stad/större tätort/storstad, annars 0.

Vi genomför olika regressionsanalyser, med och utan kontrollvariabler, för att utvärdera både de direkta och justerade relationerna mellan uppväxt-boendeområden och partipolitisk preferens, samt mellan uppväxtem och partipolitisk preferens.

I analyserna med kontrollvariabler inkluderas variabler som ålder, kön, utbildning och arbetsmarknadsstatus, vilka både skiljer sig mellan stad och land och korrelerar med röstningsbeteende. En detaljerad beskrivning och sammanfattande statistik för samtliga variabler presenteras i tabell A1 i Appendix.

ANALYSMETODER

I samtliga analyser använder vi oss av logistiska regressioner. Dessa regressionsanalyser tillåter oss att svara på forskningsfrågorna samtidigt som vi kontrollerar för andra faktorer som tidigare forskning visat ha betydelse för flyttbeteende och politiska preferenser. Vi klustrar våra standardfel på länsnivå.¹ Resultaten i tabellerna presenteras som oddskvoter (e^{β}) där koefficienterna tolkas enligt följande: en ökning i X (förklaringsvariabeln) med en enhet ökar oddsen för Y (utfallsvariabeln) multiplicerat med [värdet av oddskvoten]. Oddskvoter större än 1 indikerar således en positiv relation, medan oddskvoter mindre än 1 indikerar en negativ relation, mellan förklarings- och utfallsvariabeln. Resultaten i koefficientdiagrammen presenterar de logistiska koefficienterna.

Partipreferenser, subjektiv klass, uppväxtområde och boendeområde

FLYTTMÖNSTER OCH UPPVÄXTHEM

I ett första steg undersöker vi om individer uppvuxna på landsbygd respektive i stadsområde, men valt att flytta och bosätta sig i stadsområde respektive landsbygd, skiljer sig från de som valt att bo kvar eller flytta tillbaka till den typ av

1 Analyserna inkluderar 20 kluster då Kalmar och Gotlands län är sammanslagna i enkätdata.

område de vuxit upp i. Resultaten från den här analysen presenteras i tabell 1. I kolumn 1 och 2 redovisas individer uppvuxna på landsbygden/i mindre tätort, där den binära beroende variabeln avser om individen nu bor i stadsområde. I kolumn 3 och 4 redovisas individer som är uppvuxna i stadsområde, där den binära beroende variabeln visar om individen nu bor på landsbygd. I kolumn 1 och 3 kontrollerar vi endast för uppväxthet som är oföränderligt över tid samt kön. I kolumn 2 och 4 adderar vi fler kontrollvariabler för att se om andra individkaraktäristiska hänger samman med geografisk sortering till stad eller landsbygd. Dessa individkaraktäristiska avser förhållanden idag, vilket exempelvis innebär att de flesta högutbildade som vuxit upp på landsbygden men nu är bosatta i staden sannolikt lämnat landsbygden för staden innan de skaffade sin utbildning (även om flytten kan ha drivits av strävan efter utbildning).

Sammantaget bekräftar kolumn 1 och 2 teorier om geografisk sortering. Vi ser här att individer uppvuxna i tjänstemannahem är betydligt mer benägna att lämna landsbygden för staden än individer från arbetar- eller jordbrukarhem. Individer uppvuxna i jordbrukarhem är minst benägna att flytta från landsbygden. Subjektiv klass under uppväxten förklarar dock inte flyttmönster från stad till landsbygd (kolumn 3 och 4). De som lämnar landsbygden för staden tenderar även att vara yngre och mer benägna att skaffa sig en högre utbildning jämfört med dem som är uppvuxna och fortfarande bor kvar på landsbygden. De som lämnar staden för landsbygden tenderar tvärtom att vara äldre och ha en lägre utbildning än de som bor kvar i staden. På sikt leder en sådan sortering till ökade skillnader i klasstillhörighet, utbildningsnivå och medelålder mellan stad och land.

PARTIPREFERENSER, UPPVÄXTOMRÅDE, BOENDEOMRÅDE OCH UPPVÄXTHEM (SUBJEKTIV KLAS)

I ett nästa steg undersöker vi hur individers uppväxt- och boendeområden samt uppväxthet hänger samman med partipolitiska preferenser. Resultaten som presenteras i koefficientdiagrammen, figur 1 och 2, redovisas även i tabellerna A2-A4 i Appendix. I koefficientdiagrammen presenteras de logistiska koefficienterna för att underlätta läsning av resultaten i diagramformat.²

Figur 1 visar resultaten för olika uppväxt-boendeområdeskategorier där referenskategorierna utgörs av dem uppvuxna på landsbygd och som fortsatt bor på landsbygd. Figur A2 (i Appendix) illustrerar samma resultat, men för att underlätta tolkningen av resultaten består referenskategorierna här av personer som är uppvuxna och bosatta i stadsområden. Koefficientdiagrammet till vänster i figur 1 visar resultaten för logistiska regressioner där endast variabler för uppväxt- och boendeområden är inkluderade i regressionsmodellerna (se även tabell A2 i Appendix). Koefficientdiagrammet till höger i figur 1 visar justerade

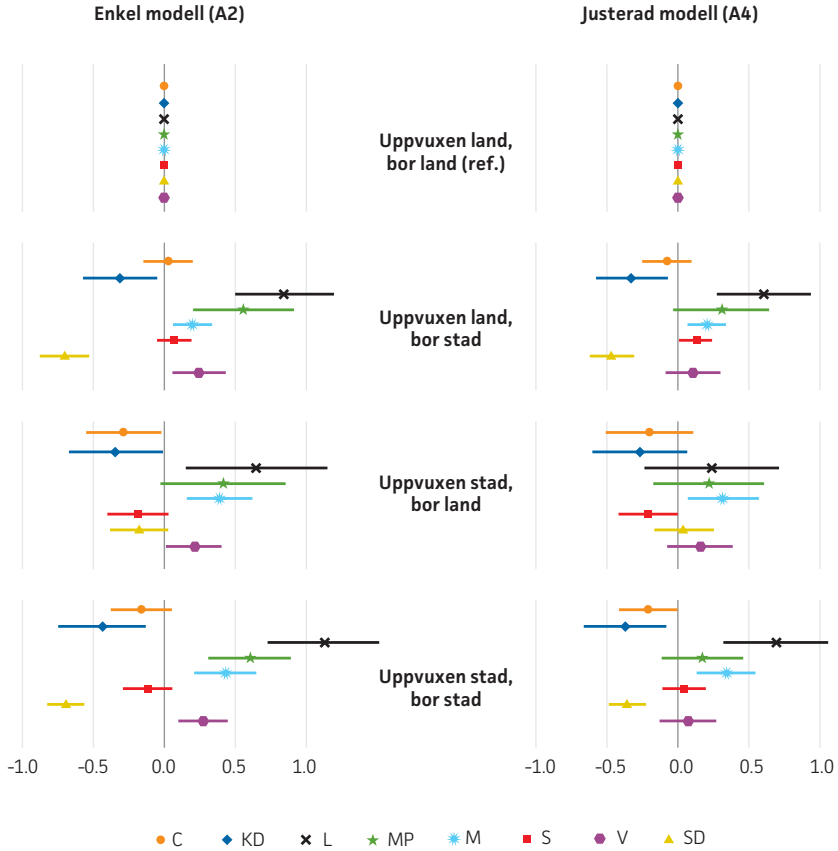
2 Tabellerna i Appendix visar koefficienter som oddskvoter.

Tabell 1. Logistiska regressioner. Individuella karaktäristiska baserat på flyttmönster uppdelat på olika urval för uppväxtområde

	Uppvuxen på landsbygden 1=flyttat till stad		Uppvuxen i stadsområde 1=flyttat till landsbygden	
	(1)	(2)	(3)	(4)
ref. kat: Arbetarhem				
<i>Jordbrukarhem</i>	0.789 [‡] (0.072)	0.700 [‡] (0.058)	0.831 (0.340)	0.779 (0.318)
<i>Tjänstemannahem</i>	1.859 [‡] (0.173)	1.546 [‡] (0.119)	0.788 (0.121)	0.850 (0.146)
<i>Högre tjänstemannahem</i>	2.351 [‡] (0.425)	1.786 [‡] (0.323)	0.588* (0.166)	0.648 (0.202)
<i>Företagarhem</i>	1.092 (0.113)	0.960 (0.108)	0.842 (0.146)	0.860 (0.158)
ref. kat: Man				
<i>Kvinna</i>	1.229 [‡] (0.073)	1.081 (0.064)	1.013 (0.106)	1.050 (0.106)
ref. kat: 20–29 år				
<i>30–39 år</i>		0.646 [†] (0.133)		1.824 [‡] (0.392)
<i>40–49 år</i>		0.531 [‡] (0.106)		2.977 [‡] (0.801)
<i>50–59 år</i>		0.464 [‡] (0.102)		3.434 [‡] (0.699)
<i>60–69 år</i>		0.557 [‡] (0.111)		4.163 [‡] (1.012)
<i>70–79 år</i>		0.889 (0.172)		3.636 [‡] (0.988)
<i>80–85 år</i>		1.355 (0.354)		2.817 [‡] (0.912)
ref. kat: Låg utbildning				
<i>Medellåg utb.</i>		1.198 (0.141)		0.929 (0.118)
<i>Medelhög utb.</i>		1.765 [‡] (0.251)		1.000 (0.100)
<i>Hög utb.</i>		2.595 [‡] (0.420)		0.777* (0.108)
Förvärvsarbetande: ref. kategori				
<i>Arbetslös</i>		0.699 (0.188)		0.935 (0.353)
<i>Pensionär</i>		0.949 (0.164)		1.254* (0.169)
<i>Sjuk-/aktivitetsersättning</i>		1.182 (0.186)		0.993 (0.374)
<i>Studerande</i>		1.515 (0.455)		0.704 (0.196)
<i>Annat/inget svar</i>		0.925 (0.113)		1.216 [†] (0.118)
N	4352	4352	3819	3819
Antal kluster	20	20	20	20
McFaddens R²	0.016	0,046	0.004	0,036

Anmärkning: Logistiska regressioner, koefficienter visas som oddskvoter. Standardfel (inom parentes) är klustrade på län (Kalmar och Gotlands län är sammanslagna). * p<0.10, † p<0.05, ‡ p<0.01

Figur 1. Partisympati, uppväxtområde och boendeområde. Ref. kategori: Uppvuxen och nuvarande bosatt på landsbygden

Anmärkningar: Figuren bygger på resultaten i tabellerna A2 och A4 (90% konfidensintervall). Logistiska regressioner. Grafen till höger (enkel modell) är estimerad utan kontrollvariabler. De beroende variablerna visar partipreferens (1 = preferens för parti p, 0 = annat parti). Standardfelen är klustrade på län (20). Regressionsmodellerna i koefficientdiagrammet till höger (justerad modell) inkluderar variabler avseende uppväxtem, kön, ålder, utbildningsnivå och sysselsättning. N = 8 171.

resultat där samtliga kontrollvariabler är inkluderade (se även tabell A4 i Appendix). Resultaten visar tydliga skillnader i partisympatier mellan personer boende i stadsområden och på landsbygd, men som också varierar beroende på var de är uppvuxna. Dessa skillnader kvarstår, men tenderar att minska, när vi kontrollerar för flertalet faktorer som i tidigare forskning visats ha betydelse för såväl röstningsbeteende som flyttmönster (geografisk sortering/urbanisering).

Det är exempelvis tydligt att de som flyttat från land till stad föredrar Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna i betydligt mindre grad och Liberalerna, Miljöpartiet, Moderaterna och Vänsterpartiet i betydligt högre

grad, jämfört med dem som fortsatt bor på landsbygden. Sverigedemokraterna går även hem hos landsbygdsbor som har flyttat dit från stadsområden.

Vi ser också tydliga likheter i partipreferenser för individer bosatta i stad, oavsett i vilken typ av område de vuxit upp (landsbygd eller stad) när vi jämför dem med landsbygdsbor uppvuxna på landsbygden. Precis som stadsbor med landsbygdsrötter, föredrar stadsbor uppvuxna i staden oftare Liberalerna, Miljöpartiet, Moderaterna och Vänsterpartiet. Samtidigt är stadsbor, oavsett var de vuxit upp, mindre benägna att stödja Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna i jämförelse med landsbygdsbor. (se figur 1 och tabell A2 i Appendix).

Om vi jämför stadsbor uppvuxna på landsbygden med stadsbor uppvuxna i staden (figur A2 i Appendix) framkommer även vissa olikheter. Stadsbor med landsbygdsrötter är mer benägna att föredra Socialdemokraterna och Centerpartiet och mindre benägna att stödja Liberalerna och Moderaterna. Inflyttade stadsbor och stadsbor uppvuxna i staden skiljer sig inte åt i benägenhet att stödja MP, SD och V. Med andra ord, de som flyttar från land till stad uppvisar vissa distinkta skillnader i partipreferenser jämfört med dem som fortsatt bor på landsbygden, men det finns också distinkta skillnader i partipreferenser när dessa jämförs med stadsbor som vuxit upp i staden. Detta indikerar att det förekommer en geografisk sortering av olika grupper av människor till landsbygd och stad, samt en geografisk polarisering utifrån vissa politiska preferenser och en geografisk konvergens när det gäller andra partipreferenser.

Resultaten visar att KD och SD främst attraherar väljare som bor på landsbygden medan L, MP, M och V främst lockar sympatier hos stadsbor. Konvergens i stöd för C, S, L och M mellan stad och land, illustrerad i Öhrvall med flera (2024), skulle därmed till viss del kunna vara ett resultat av urbanisering och geografisk sortering, det vill säga en inflyttning av individer med sympatier för C och S till städerna. Urbaniseringen verkar alltså kunna öka stödet för C och S i stad, medan den minskar det procentuella stödet för L och M. Medan denna utveckling i nuläget främst resulterat i en konvergens i stödet för dessa partier mellan stad och land, skulle den på sikt kunna leda till en divergens. På samma sätt kan den geografiska divergensen i stöd för KD och SD, också illustrerad i Öhrvall med flera (2024) tolkas som ett resultat av att individer med konservativa värderingar i större utsträckning bor kvar på, eller flyttar till, landsbygden.

När vi kontrollerar för uppväxtem (dvs. subjektiv klass) samt en rad faktorer som enligt tidigare forskning påverkar såväl flyttar som partisympati minskar skillnaderna i politiska preferenser mellan de olika uppväxt-boendeområdeskategorierna något (se den justerade modell i figur 1 och tabell A4 i Appendix). Även detta indikerar en viss geografisk sortering. Exempelvis är individer från tjänstemannahem och högutbildade både mer benägna att flytta till/bo i staden och att föredra partier som L, MP och M. Detta gäller även för stöd för V om vi håller oss till högutbildade, men de som föredrar V är i

mindre utsträckning uppväxta i tjänstemannahem. Om vi ser till kön kan vi konstatera att kvinnor är både mer benägna att flytta från land till stad och att föredra MP och V, medan män som är uppvuxna på landsbygd både oftare bor kvar på landsbygd och är mer benägna att föredra SD. När vi kontrollerar för dessa faktorer minskar därmed sambandet mellan preferenser för dessa partier och uppväxt-boende-områdeskategorierna. Vissa är till och med inte längre statistiskt signifikanta (det gäller för MP och V).

Oddset för att stadsbor, oavsett uppväxtområde, ska föredra L är nästan dubbelt så högt som för individer som är både uppvuxna och bosatta på landsbygden, även i den justerade modellen. Resultaten för Kristdemokraterna är likartade i de båda modellerna i figur 1. Stadsbor är, sett till odds, runt 30 procent mindre benägna att föredra Kristdemokraterna i både den enkla och den justerade modellen. Konservativa värderingar verkar helt enkelt vara vanligare på landsbygden, medan liberala värderingar förekommer mer i staden.

Resultaten för Sverigedemokraterna i den enkla modellen (figur 1 och tabell A2 i Appendix) visar att de som flyttat från landsbygd till stad är hälften så benägna att föredra Sverigedemokraterna jämfört med dem som stannat på landsbygden. Detsamma gäller för stadsbor uppvuxna i staden – de är också 50 procent mindre benägna att ha Sverigedemokraterna som sitt favoritparti jämfört med landsbygdsbor uppvuxna på landsbygden. När vi lägger till kontrollvariabler i modellen (se justerad modeller i figur 1 och tabell A4 i Appendix) och alltså tar hänsyn till individkaraktäristiska, såsom utbildning, minskar storleken på sambandet mellan stöd för Sverigedemokraterna och uppväxt-boende-områdeskategorierna något.

Om vi kombinerar resultaten i tabell 1 och figur 1–2 ser vi att vissa grupper är mer benägna att sympatisera med SD. Det rör sig om individer från arbetarhem (jämfört med individer från tjänstemannahem), individer som saknar en högre utbildning, samt män. Den sistnämnda gruppen, män, är både mindre benägna att flytta från landsbygd till stad och mer benägna att föredra Sverigedemokraterna. I linje med våra förväntningar visar resultaten att nuvarande boendeområde (stad jämfört med land) är en starkare förklaringsfaktor än andra faktorer som vi har i vår analys, såsom uppväxtområde, när det kommer till stöd för Sverigedemokraterna. Den tilltagande skillnaden i stöd för Sverigedemokraterna mellan stad och land, som också illustreras i Öhrvall med flera (2024), skulle därmed, åtminstone delvis, kunna förklaras av hur grupper med olika partipreferenser sorterar sig rumsligt. Detta resultat är i linje med studier från andra länder där forskarna har argumenterat för att konservativa väljare är mer benägna att bo kvar på mindre orter än väljare som är mer vänster- och liberala, därigenom bidrar utflyttningen av dessa grupper till att befolkningar i små orter blir mer konservativa över tid (Sanchez-Garcia m.fl. 2024). Vi kan dock utifrån denna studie inte utesluta att kontextuella

faktorer, som skiljer sig mellan stad och land, kan ha betydelse för skillnaden i sympatier för Sverigedemokraterna.

Resultaten för Centerpartiet visar att stadsbor med rötter i landsbygd är betydligt mer benägna att föredra C jämfört med stadsbor uppvuxna i staden (figur A2). Individer uppvuxna på landsbygden är ungefär lika benägna att stödja partiet, oberoende av i vilken typ av område de bor i idag. Detta resultat talar för att uppväxtområde har större betydelse än boendeområde när det kommer till stöd för Centerpartiet. Relationerna mellan partipreferens för C och områdeskategorierna förändras dock något när vi kontrollerar för individkaraktäristiska.

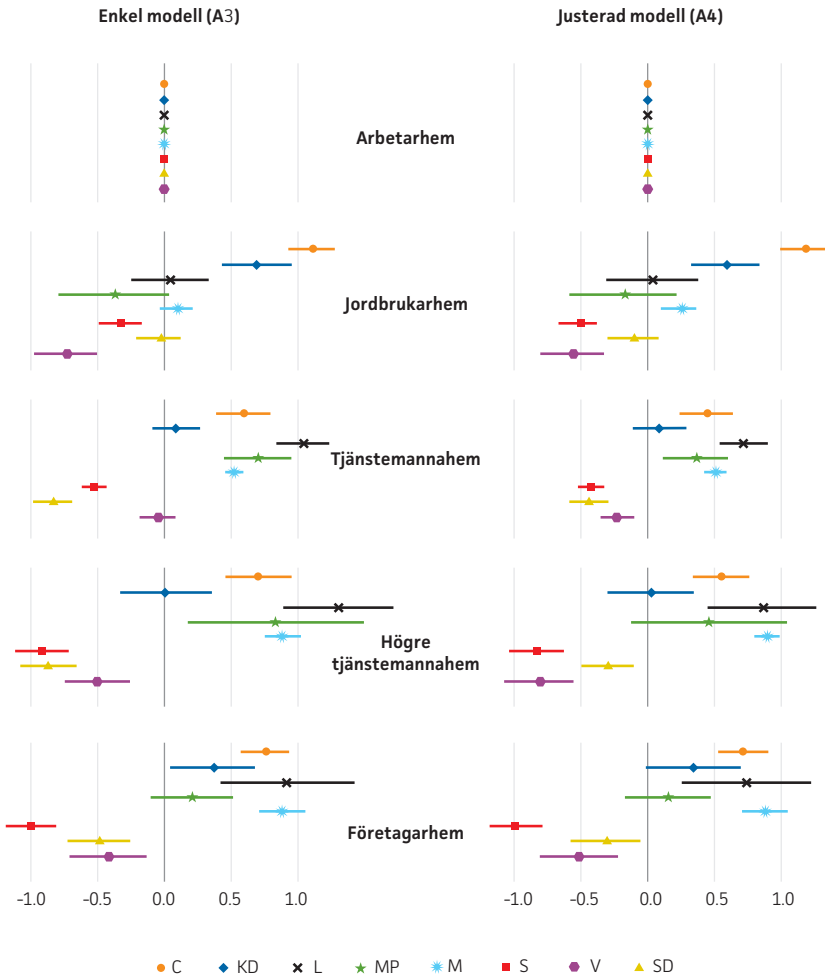
Resultaten för Socialdemokraterna visar att stadsbor med landsbygdsrötter är mer benägna att föredra S i jämförelse med stadsbor som vuxit upp i staden (figur A2). Detta samband är dock inte längre signifikant när vi tar in kontrollvariabler i analysen. Den justerade modellen visar dock att individer som flyttat från land till stad är mer sannolika att stödja S än individer som vuxit upp och fortsatt bor på landsbygden, givet deras uppväxtem och individkaraktäristiska. Tvärt emot är individer som vuxit upp i stad men flyttat till landsbygden mindre benägna att föredra S.

Figur 2 illustrerar resultaten för olika värden för variabeln uppväxtem med personer uppvuxna i arbetarhem som referenskategori. Koefficientdiagrammet till vänster i figur 2 visar resultaten för logistiska regressioner där endast uppväxtem är inkluderat i regressionsmodellerna (se även tabell A3 i Appendix), medan koefficientdiagrammet till höger i figur 2 visar justerade resultat där samtliga variabler är inkluderade (se även tabell A4 i Appendix). Som förväntat visar figuren att partisympatier varierar med social klass.

Individer från jordbrukarhem är betydligt mer benägna att sympatisera med Centerpartiet jämfört med individer från arbetarhem. Detta visar att Centerpartiet har en stark förankring bland individer med anknytning till jordbruk. Vidare visar resultaten att individer från tjänstemannahem och företagarhus också är mer benägna att sympatisera med Centerpartiet. Även Kristdemokraterna har större stöd hos individer med jordbruks- eller företagarhus jämfört med individer från övriga bakgrunder.

Resultaten vad gäller Liberalerna, Miljöpartiet och Moderaterna visar på liknande samband med uppväxtem men med något olika storlek på koefficienterna och konfidensintervallen. Resultaten indikerar hursomhelst att individer från tjänstemannahem, högre tjänstemannahem samt företagarhus är mer benägna att anse att något av dessa tre partier är deras favoritparti, i jämförelse med individer från arbetarhem. Sambandet mellan att komma från ett företagarhus och att föredra MP är dock inte statistiskt signifikant. Sambanden mellan dessa partipreferenser och uppväxtem minskar i magnitud när vi tar in kontrollvariabler i modellerna.

Figur 2. Partisynpati och uppväxthem. Ref. kategori: Arbetarhem

Anmärkning: Figuren bygger på resultaten i tabellerna A3-A4 (90% konfidensintervall). Logistiska regressioner. Grafen till höger (enkel modell) är estimerad utan kontrollvariabler. De beroende variablerna visar partipolitisk preferens (1 = preferens för parti p, 0 = annat parti). Standardfelen är klustrade på län (20). Regressionsmodellerna i koefficientdiagrammet till höger (justerad modell) inkluderar variabler avseende uppväxt- och boendeområden, kön, ålder, utbildningsnivå och sysselsättning. N = 8 171.

Individer från arbetarhem är mer benägna att föredra S, SD och V i jämförelse med individer från andra typer av uppväxthem. Individer från jordbrukarhem har dock lika stor sannolikhet att stödja SD som individer från arbetarhem medan individer från tjänstemannahem har lika stor sannolikhet att stödja V som individer från arbetarhem när vi inte kontrollerar för individkaraktäristiska.

Slutsatser

I den här artikeln har vi undersökt hur individers migrationsmönster mellan landsbygd och stad hänger samman med deras uppväxthem och partipreferenser. I våra analyser har vi använt oss av data från SOM-undersökningen 2021.

Vår första forskningsfråga handlade om hur nuvarande typ av bostadsområde (baserat på variabler för både nuvarande område och bostadsområde under uppväxten) relaterar till uppväxthem och andra individkaraktäristiska. Våra analyser visar tydliga samband mellan uppväxthem och migration från landsbygd till stad, där individer från jordbrukarhem är minst benägna att lämna landsbygden, medan individer från tjänstemannahem har högst sannolikhet att flytta till en annan typ av område (stad eller land). Dessa resultat är i linje med teorier om geografisk sortering. På sikt kan denna sortering bidra till ytterligare ökade klyftor mellan stad och landsbygd, eftersom andelen personer från tjänstemannahem samt högutbildade ökar i städerna och minskar på landsbygden.

Vår andra fråga handlade om i vilken utsträckning typen av bostadsområde och migrationsmönster mellan land och stad har betydelse för partipreferenser. Här undersökte vi skillnader mellan dem som stannar i en landsbygds- eller stadsmiljö och dem som för närvarande bor i en annan typ av boendemiljö än den de vuxit upp i. Vissa resultat är särskilt intressanta. KD och SD attraherar främst väljare som bor på landsbygden, medan L, MP, M och V främst är populära bland stadsbor. Resultaten indikerar ett något lägre stöd för C bland individer uppvuxna i staden (oavsett var de för närvarande bor) jämfört med individer uppvuxna på landsbygden (oavsett var de bor). Detta tyder på att uppväxtområdet har större betydelse än nuvarande bostadsområde för Centerpartiets sympatisörer. Stadsbor med landsbygdsrötter är också betydligt mer benägna att föredra S jämfört med stadsbor som vuxit upp i staden. Detta är i linje med tidigare studier (Huijsmans m.fl. 2021; Steiner 2023) som visat att grupper med mer liberala- och vänsterorienterade värderingar oftare bor i och aktivt söker sig till städer.

För KD och SD visar resultaten att individer som bor på landsbygden är betydligt mer benägna att föredra dessa partier jämfört med dem som bor i stadsområden, oavsett i vilken typ av område de har vuxit upp i. Detta indikerar att den typ av område där de svarande för närvarande bor bättre förklarar stödet för KD och SD än vad uppväxtområdet gör. Detta resultat är i linje med teorin om geografisk sortering då vi observerar att individer med mer konservativa partipreferenser flyttar från stad till landsbygd. Dock är det svårt att utifrån dessa data slå fast i vilken utsträckning resultaten beror på sortering till landsbygd eller på att leva på landsbygd i sig förändrar preferenserna till fördel för KD eller SD.

Sammantaget tyder resultaten på att det förekommer en viss sortering av olika grupper av människor till landsbygd och stad i Sverige. Grupper från

specifika bakgrunder och med särskilda egenskaper är både mer benägna att "välja" stad eller landsbygd och att samtidigt ofta ha specifika politiska preferenser. En tolkning av våra resultat är att processer av geografisk sortering kan ha bidragit till en divergens mellan stad och land i stöd för KD och SD men att de å andra sidan har bidragit till en konvergens mellan stad och land i stöd för C, S, L och M. Konvergensen uppstår som ett resultat av att individer uppvuxna på landsbygden men bosatta i städer oftare föredrar S och C samt är mindre benägna att stödja L och M jämfört med stadsbor uppvuxna i städer.

Med detta sagt är vi medvetna om studiens empiriska begränsningar. Dels gör vi en grov indelning i landsbygd utan att ta hänsyn till andra egenskaper som till exempel om den är stadsnära eller avlägsen. Dels kan områden i städer också innehålla en stor variation i livsmiljö, från villaområden till höghusområden av miljonprogramskaraktär. Att vi med hjälp av denna tämligen trubbiga kategorisering ändå finner statistiskt signifikanta resultat talar för att mer finmaskiga undersökningar skulle komma till liknande resultat. Ytterligare begränsningar med studien härrör från det faktum att vår data om boendeområde endast ger en ögonblicksbild. Detta innebär att vi inte vet om respondenterna tidigare flyttat mellan stad och landsbygd eller om de planerar att göra det i framtiden. Vi vet inte heller hur länge "flyttarna" har bott i sitt nuvarande boendeområde. Att vi trots dessa begränsningar hittar såpass tydliga sorteringstendenser baserat på partipreferenser och individuella egenskaper tyder på att de faktiska sambanden sannolikt är än starkare.

Resultaten indikerar också att klassröstning fortfarande har betydelse i Sverige eftersom individer från tjänstemannahem och företagarhus är mer benägna att sympatisera med Liberalerna, Miljöpartiet och Moderaterna, medan individer från arbetarhus oftare föredrar Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det samma gäller för Centerpartiet som har ett fortsatt starkt stöd hos individer uppvuxna i jordbrukarhus.

Vad kan våra resultat säga om politisk polarisering utifrån dimensionen stad och land i Sverige? Tidigare studier pekar på att polariseringen utifrån stad och land sett över tid förblivit tämligen begränsad i Sverige (Huijsmans & Rodden 2024, Öhrvall m.fl. 2024). En tolkning av detta är att den begränsade politiska polariseringen beror på att båda de två nuvarande politiska blocken (höger och vänster) hämtar sympatisörer från både stad och land. Både det nuvarande regeringsunderlaget (KD, L, M och SD) och oppositionen (C, MP, S och V) innehåller partier som har större stöd hos grupper som har vuxit upp på landsbygd, men numera är bosatta i städer.

Det visar således att det inte enbart är det ena politiska blockets sympatisörer som har rört sig från en uppväxt på landsbygd till att bo i städer. Inom det nuvarande regeringsunderlaget finns både partier (L och M) som har ett större stöd hos grupper som är uppvuxna i städer och som fortsatt bor i en stad och partier som har starkare stöd bland uppvuxna och boende på landsbygd (KD

och SD). Med andra ord verkar skiljelinjen stad-land (ännu) inte gå mellan de två blockens sympatisörer utan återfinns inom blockens sympatisörer. Intresset hos partierna för att ytterligare politisera skiljelinjen stad/land kan därigenom vara begränsat. Detta eftersom en sådan utveckling sannolikt också skulle bidra till ökade spänningar mellan partisympatisörer inom de politiska blocken.

Referenser

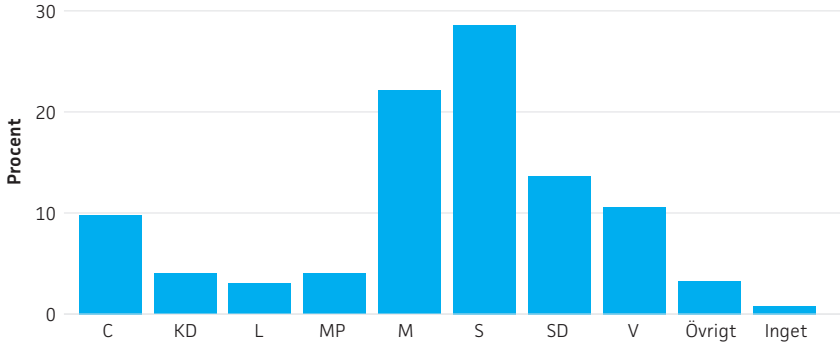
- Abrams, Samuel J. & Fiorina, Morris P., 2012. "The big sort that wasn't: A skeptical reexamination", *PS: Political Science & Politics* 45(2), s. 203–210.
- Andersson, Martin, Klaesson, Johan & Larsson, Johan P., 2014. "The sources of the urban wage premium by worker skills", *Papers in Regional Science* 93, s. 727–747.
- Arzheimer, Kai & Bernemann, Theresa, 2023. "'Place' Does Matter for Populist Radical Right Sentiment, but How? Evidence from Germany", *European Political Science Review* 16(2), s.167–186.
- Bartolini, Stefano & Mair, Peter, 1990. *Identity, competition and electoral availability*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Beckett, Andy, 2016. "From Trump to Brexit, power has leaked from cities to the countryside", *The Guardian*, December 12. Tillgänglig på <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/dec/12/trump-brexit-cities-countryside-rural-voters>.
- Bishop, Bill & Cushing, Robert G., 2009. *The big sort: Why the clustering of like-minded America is tearing us apart*. Boston: Houghton Mifflin Harcourt.
- Bjerke, Lina & Mellander, Charlotta, 2017. "Moving home again? Never! The locational choices of graduates in Sweden", *The Annals of Regional Science* 59, s. 707–729.
- Bolet, Diane, 2023. "The janus-faced nature of radical voting: Subjective social decline at the roots of radical right and radical left support", *Party Politics* 29(3), s. 475–488.
- Bolet, Diane, 2021. "Drinking alone: local socio-cultural degradation and radical right support – the case of British pub closures", *Comparative Political Studies* 54(9), s. 1653–1692.
- Books, John, & Charles Prysby, 1999. "Contextual effects on retrospective economic evaluations the impact of the state and local economy", *Political Behavior* 21, s. 1–16.
- Cramer, Katherine J., 2016. *The politics of resentment: Rural consciousness in Wisconsin and the rise of Scott Walker*. Chicago: University of Chicago Press.
- Dancygier, Rafaela, Dehdari, Sirus H., Laitin, David D., Marbach, Moritz & Vernby, Kåre, 2024. "Emigration and radical right populism", *American Journal of Political Science* 00, s. 1–16. Tillgänglig på <https://doi.org/10.1111/ajps.12852>.
- Deppisch, Lisa, Osigus, Thomas & Klärner, Andreas, 2022. "How Rural is Rural Populism? On the Spatial Understanding of Rurality for Analyses of Right-wing Populist Election Success in Germany", *Rural Sociology* 87, s. 692–714.
- Dijkstra, Lewis, Poelman, Hugo & Rodríguez-Pose, Andrés, 2020. "The geography of EU discontent", *Regional Studies* 54(6), s. 737–753.
- Ekengren, Ann-Marie, 2012. "Vargfrågan och politiska skiljelinjer. Intressemobilisering i Sverige", *Statsvetenskaplig tidskrift* 114(4), s. 524–549.
- Falk, Erik, Sandelin, Fredrik & Weissenbilder, Matilda, 2022. Den nationella SOM-undersökningen 2021 – En metodöversikt [SOM-rapport nr 2022:03]. Tillgänglig på <https://www.gu.se/sites/default/files/2022-03/3.%20Metodrapport%20Riks%202021.pdf>.

- Gimpel, James G. & Hui, Iris S., 2015. "Seeking politically compatible neighbors? The role of neighborhood partisan composition in residential sorting", *Political Geography* 48, s. 130–142.
- Gimpel, James G. & Shaw, Daron R., 2023. "Long Distance Migration as a Two-Step Sorting Process: The Resettlement of Californians in Texas", *Political Behavior* 46, 1837–1864.
- Göteborgs universitet, SOM-institutet, 2023. *Den nationella SOM-undersökningen 2021*. Tillgänglig på <https://doi.org/10.5878/91r7-5883>.
- Haffert, Lukas & Mitteregger, Reto, 2023. "Cohorts and neighbors: Urban-rural conflict along the age gradient", *Electoral Studies* 86, 102705.
- Hobolt, Sara B., 2016. "The Brexit vote: a divided nation, a divided continent", *Journal of European Public Policy* 23(9), s. 1259–1277.
- Huijsmans, Twan, 2023. "Place resentment in 'the places that don't matter': explaining the geographic divide in populist and anti-immigration attitudes", *Acta Politica* 58(2), s. 285–305.
- Huijsmans, Twan, Harteveld, Eelco, van der Brug, Wouter & Lancee, Bram, 2021. "Are cities ever more cosmopolitan? Studying trends in urban-rural divergence of cultural attitudes", *Political Geography* 86, 102353.
- Jennings, Will & Stoker, Gerry, 2016. "The bifurcation of politics: Two Englands", *The Political Quarterly* 87(3), s. 372–382.
- Karpestam, Peter & Håkansson, Peter G., 2021. "Rural boys, urban girls? The mystery of the diminishing urban-rural gender gap in Sweden", *Journal of Rural Studies* 86, s. 282–297.
- Klašnja, Marko, Tucker, J. A. & Deegan-Krause, Kevin, 2016. "Pocketbook vs. sociotropic corruption voting", *British Journal of Political Science* 46(1), 67–94.
- Luca, Davide, Terrero-Davila, Juan, Stein, Jonas & Lee, Neil, 2023. "Progressive cities: Urban-rural polarisation of social values and economic development around the world", *Urban Studies* 60(12), s. 2329–2350.
- Lunz Trujillo, Kristin, 2024. "Feeling out of place: Who are the non-rural rural identifiers, and are they unique politically?", *Political Behavior*. Tillgänglig på <https://doi.org/10.1007/s11109-024-09915-z>.
- Maxwell, Rahsaan, 2019. "Cosmopolitan immigration attitudes in large European cities: Contextual or compositional effects?", *American Political Science Review* 113(2), s. 456–474.
- Munis, B. Kal., 2022. "Us over here versus them over there... literally: Measuring place resentment in American politics", *Political Behavior* 44(3), s. 1057–1078.
- Rickardsson, Jonna, 2021. "The urban-rural divide in radical right populist support: the role of resident's characteristics, urbanization trends and public service supply", *Annals of Regional Science* 67, s. 211–242.
- Rickardsson, Jonna, Mellander, Charlotta & Bjerke, Lina, 2021. "The Stockholm Syndrome: the view of the capital by the 'Places Left Behind'", *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 14(3), s. 601–617.
- Rodríguez-Pose, Andrés, 2018. "The revenge of the places that don't matter (and what to do about it)", *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 11(1), s. 189–209.
- Rokkan, Stein & Urwin, Derek W., 1983. *Economy, Territory, Identity: Politics of Western European Peripheries*. New York: Sage Publications.

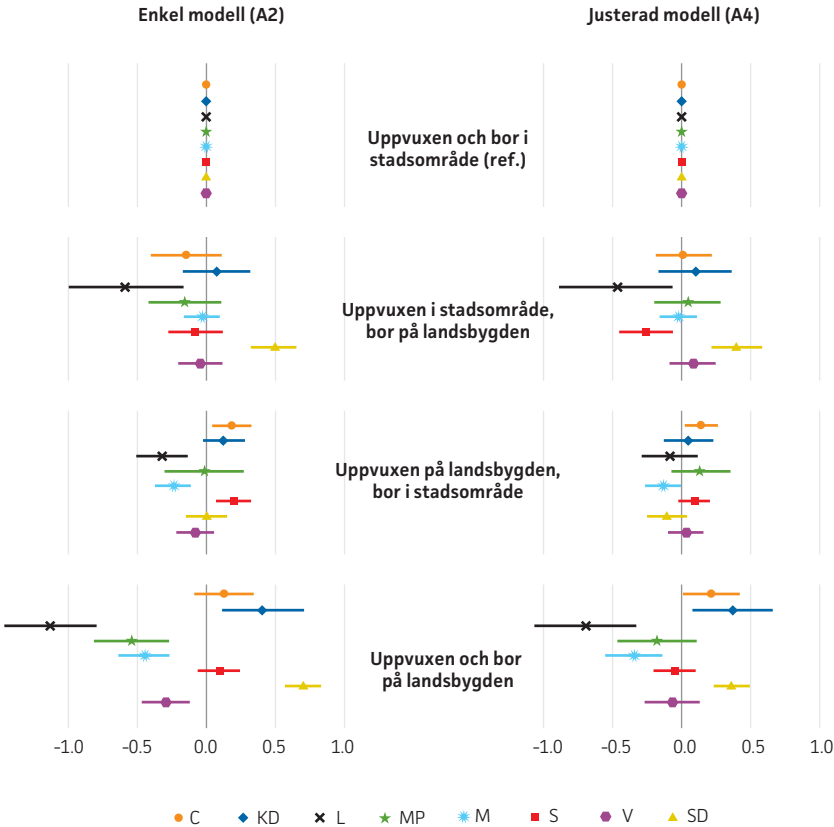
- Sánchez-García, Álvaro, Rodon, Toni, & Delgado-García, Maria, 2024. "Where has everyone gone? Depopulation and voting behaviour in Spain", *European Journal of Political Research*, 1475-6765.12702.
- Stein, Jonas, 2024. "Regional utvikling i nord: En komparativ analyse av politikk og demografi i Nord-Norge og Nord-Sverige", *Statsvetenskaplig tidskrift*, detta nummer.
- Stein, Jonas, Buck, Martin & Bjørnå, Hilde, 2021. "The centre-periphery dimension and trust in politicians: The case of Norway", *Territory, Politics, Governance* 9(1), s. 37-55.
- Steiner, Nils D., 2023. "Generational change in party support in Germany: The decline of the Volksparteien, the rise of the Greens, and the transformation of the education divide", *Electoral Studies* 86, 102706.
- Stubager, Rune, 2013. "The development of the education cleavage: Denmark as a critical case", s. 91-119 i Enyedi, Z. & Deegan-Krause, K. (red.), *The Structure of Political Competition in Western Europe*. Abingdon: Routledge.
- Wallman Lundåsen, Susanne & Erlingsson, Gissur Ó., 2023. "Perceived fairness of intra-municipal cohesion politics: Does place of residence affect party preferences?", *Political Geography* 107, 102994.
- Wallman Lundåsen, Susanne, 2024. "Rurality and discontent: Unraveling the context effects of living in rural districts in local elections on support for Sweden Democrats", *Journal of Rural Studies* 106, 103209.
- Örhvall, Richard, Erlingsson, Gissur, Ó. & Wittberg, Emanuel, 2024, "Geografisk polarisering i röstningsbeteende: nationella och lokala skillnader", *Statsvetenskaplig tidskrift*, detta nummer.

Appendix

Figur A1. Svardsdistributionen för enkätfrågan ”Vilket parti tycker du bäst om idag?”

Figur A2. Partisympati, uppväxtområde och boendeområde. Ref. kategori: Uppvuxen och nuvarande bosatt i stadsområde

Anmärkningar: Figuren bygger på resultaten i tabellerna A2 och A4 fast med *Uppvuxen stad, bor stad* som referenskategori för uppväxt-boendeområde-variabeln (90% konfidensintervall). Logistiska regressioner. De beroende variablerna visar partipreferens (1 = preferens för parti p, 0 = annat parti). Standardfelen är klustrade på län (20). Regressionsmodellerna i koefficientdiagrammet till höger (justerad modell) inkluderar variabler avseende uppväxtem, kön, ålder, utbildningsnivå och sysselsättning. N = 8 171.

Tabell A1. Sammanfattande statistik

Beskrivning		Genomsnitt	Min	Max
Vilket parti tycker du bäst om idag?				
<i>C</i>	=1 för C, annars 0	0.097	0	1
<i>KD</i>	=1 för KD, annars 0	0.041	0	1
<i>L</i>	=1 för L, annars 0	0.030	0	1
<i>MP</i>	=1 för MP, annars 0	0.040	0	1
<i>M</i>	=1 för M, annars 0	0.221	0	1
<i>S</i>	=1 för S, annars 0	0.286	0	1
<i>SD</i>	=1 för SD, annars 0	0.136	0	1
<i>V</i>	=1 för V, annars 0	0.106	0	1
Födelse- och boendeplats				
<i>Uppvuxen och bor på landsbygden</i>	=1 om respondenten angett att hen huvudsakligen vuxit upp på ren landsbygd/ i mindre tätort och att hen nu bor på ren landsbygd/i mindre tätort	0.258	0	1
<i>Uppvuxen på landsbygden, bor i stadsområde</i>	=1 om respondenten angett att hen huvudsakligen vuxit upp på ren landsbygd/ i mindre tätort och att hen nu bor i stad/större tätort/ storstad	0.274	0	1
<i>Uppvuxen i stadsområde, bor på landsbygden</i>	=1 om respondenten angett att hen huvudsakligen vuxit upp i stad/ större tätort/ storstad och att hen nu bor på ren landsbygd/ i mindre tätort	0.084	0	1
<i>Uppvuxen och bor i stadsområde</i>	=1 om respondenten angett att hen huvudsakligen vuxit upp i stad/ större tätort/ storstad och att hen nu bor i stad/större tätort/storstad	0.383	0	1
Subjektiv klass/uppväxthem				
<i>Arbetarhem</i>	=1 om respondenten angett att hen vuxit upp i ett arbetarhem	0.552	0	1
<i>Jordbrukarhem</i>	=1 om respondenten angett att hen vuxit upp i ett jordbrukarhem	0.090	0	1
<i>Tjänstemannahem</i>	=1 om respondenten angett att hen vuxit upp i ett tjänstemannahem	0.218	0	1
<i>Högre tjänstemannahem</i>	=1 om respondenten angett att hen vuxit upp i ett högre tjänstemannahem	0.064	0	1
<i>Företagarhem</i>	=1 om respondenten angett att hen vuxit upp i ett företagarhem	0.076	0	1
Kontrollvariabler				
<i>Kvinna</i>	=1 för kvinna, 0 för man	0.518	0	1
<i>Ålder</i>	7 ålderskategorier: 1=20–29, 2=30–39... 8=80–85	5.083	1	7
<i>Utbildning</i>	4 utbildningskategorier: 1=låg utb., 2=medellåg, 3=medelhög, 4=hög utb.	2.814	1	4
<i>Sysselsättning kategorier.</i>				
<i>- Förvärsarbetande</i>		0.530	0	1
<i>- Arbetslös</i>		0.014	0	1
<i>- Pensionär</i>	Ålders-/avtalspensionär	0.336	0	1
<i>- Sjuk-/ aktivitetsersättning</i>	Har sjuk-/aktivitetsersättning	0.016	0	1
<i>- Studerande</i>		0.039	0	1
<i>- Annat/inget svar</i>		0.066	0	1
N	8171			

Tabell A2. Logistiska regressioner. Partipolitiska preferenser, uppväxt- och boendeområde

	(1) C	(2) KD	(3) L	(4) MP
Uppvuxen landsbygd. bor landsbygd: ref. kategori				
<i>Uppvuxen landsbygd. bor stad</i>	1.037 (0.112)	0.736* (0.117)	2.349 [‡] (0.508)	1.764 [‡] (0.385)
<i>Uppvuxen stad. bor landsbygd</i>	0.754* (0.122)	0.708* (0.142)	1.929 [†] (0.588)	1.527 (0.412)
<i>Uppvuxen stad. bor stad</i>	0.860 (0.112)	0.650 [†] (0.122)	3.110 [‡] (0.746)	1.842 [‡] (0.331)
N	8171	8171	8171	8171
Antal kluster	20	20	20	20
McFadden R²	0.001	0.004	0.017	0.006
	(5) M	(6) S	(7) SD	(8) V
Uppvuxen landsbygd. bor landsbygd: ref. kategori				
<i>Uppvuxen landsbygd. bor stad</i>	1.227 [†] (0.107)	1.079 (0.082)	0.496 [‡] (0.055)	1.286 [†] (0.145)
<i>Uppvuxen stad. bor landsbygd</i>	1.481 [‡] (0.210)	0.835 (0.109)	0.840 (0.107)	1.240* (0.147)
<i>Uppvuxen stad. bor stad</i>	1.545 [‡] (0.202)	0.895 (0.095)	0.501 [‡] (0.040)	1.328 [‡] (0.139)
N	8171	8171	8171	8171
Antal kluster	20	20	20	20
McFadden R²	0.005	0.001	0.016	0.002

Anmärkningar: Logistiska regressioner. Koefficienter visas som oddskvoter. Beroendevariablerna visar partipolitisk preferens (1 = preferens för parti p. 0 = annat parti). Standardfelen är klustrade på län (20).

* p<0.10. † p<0.05. ‡ p<0.01

Tabell A3. Logistiska regressioner. Partipolitiska preferenser och uppväxthem

	(1) C	(2) KD	(3) L	(4) MP
Arbetarhem: ref. kat.				
<i>Jordbrukarhem</i>	3.075 [‡] (0.335)	2.006 [‡] (0.321)	1.051 (0.186)	0.686 (0.174)
<i>Tjänstemannahem</i>	1.834 [‡] (0.228)	1.097 (0.122)	2.871 [‡] (0.347)	2.042 [‡] (0.320)
<i>Högre tjänstemannahem</i>	2.046 [‡] (0.317)	1.015 (0.215)	3.765 [‡] (0.954)	2.348 [†] (0.956)
<i>Företagarhem</i>	2.156 [‡] (0.248)	1.467* (0.291)	2.564 [‡] (0.793)	1.244 (0.241)
N	8171	8171	8171	8171
Antal kluster	20	20	20	20
McFadden R²	0.023	0.006	0.032	0.017
	(5) M	(6) S	(7) SD	(8) V
Arbetarhem: ref. kat.				
<i>Jordbrukarhem</i>	1.101 (0.087)	0.722 [‡] (0.073)	0.964 (0.097)	0.477 [‡] (0.071)
<i>Tjänstemannahem</i>	1.714 [‡] (0.076)	0.590 [‡] (0.036)	0.432 [‡] (0.039)	0.961 (0.081)
<i>Högre tjänstemannahem</i>	2.458 [‡] (0.206)	0.399 [‡] (0.050)	0.418 [‡] (0.056)	0.604 [‡] (0.091)
<i>Företagarhem</i>	2.456 [‡] (0.271)	0.366 [‡] (0.043)	0.612 [‡] (0.091)	0.659 [†] (0.118)
N	8171	8171	8171	8171
Antal kluster	20	20	20	20
McFadden R²	0.020	0.019	0.018	0.007

Anmärkning: Logistiska regressioner. Koefficienter visas som oddskvoter. Beroendevariablerna visar partipolitisk preferens (1 = preferens för parti p. 0 = annat parti). Standardfelen är klustrade på län (20).

* p<0.10. † p<0.05. ‡ p<0.01

Tabell A4. Uppväxtområden, boendeområde, uppväxtem och partipolitiska preferenser

	(1) C	(2) KD	(3) L	(4) MP
Uppvuxen landsbygd. bor landsbygd: ref. kategori				
<i>Uppvuxen landsbygd. bor stad</i>	0.927 (0.101)	0.723 [†] (0.112)	1.842 [‡] (0.375)	1.362 (0.285)
<i>Uppvuxen stad. bor landsbygd</i>	0.818 (0.152)	0.763 (0.157)	1.268 (0.370)	1.246 (0.298)
<i>Uppvuxen stad. bor stad</i>	0.806* (0.098)	0.689 [†] (0.124)	1.998 [‡] (0.448)	1.193 (0.209)
Arbetarhem: ref. kat.				
<i>Jordbrukarhem</i>	3.272 [‡] (0.375)	1.798 [‡] (0.288)	1.028 (0.219)	0.830 (0.207)
<i>Tjänstemannahem</i>	1.554 [‡] (0.192)	1.088 (0.134)	2.061 [‡] (0.229)	1.427 [†] (0.216)
<i>Högre tjänstemannahem</i>	1.736 [‡] (0.226)	1.019 (0.203)	2.367 [‡] (0.590)	1.586 (0.572)
<i>Företagarhem</i>	2.060 [‡] (0.244)	1.411 (0.310)	2.112 [†] (0.635)	1.160 (0.228)
Man: ref. kategori				
<i>Kvinna</i>	1.373 [‡] (0.100)	0.908 (0.066)	1.042 (0.062)	1.379 [‡] (0.106)
20–29 år: ref. kategori				
<i>30–39 år</i>	0.812 [†] (0.067)	1.147 (0.312)	0.937 (0.167)	1.154 (0.251)
<i>40–49 år</i>	1.029 (0.165)	1.498 (0.381)	0.720 (0.251)	1.263 (0.241)
<i>50–59 år</i>	0.902 (0.092)	1.188 (0.234)	1.288 (0.370)	0.931 (0.204)
<i>60–69 år</i>	0.677 [‡] (0.100)	1.484 (0.372)	1.121 (0.274)	0.750 (0.224)
<i>70–79 år</i>	0.820 (0.158)	1.712 [†] (0.364)	1.821 [‡] (0.358)	1.264 (0.453)
<i>80–85 år</i>	1.063 (0.180)	3.763 [‡] (1.072)	3.221 [‡] (0.856)	1.823 (0.903)
Låg utb: ref. kategori				
<i>Medellåg</i>	1.271 [‡] (0.117)	1.561 [†] (0.338)	1.337 (0.331)	1.161 (0.477)
<i>Medelhög</i>	1.538 [‡] (0.209)	1.719 [‡] (0.237)	2.453 [‡] (0.577)	1.508 (0.473)
<i>Hög utb.</i>	2.151 [‡] (0.287)	1.580 [†] (0.331)	3.287 [‡] (0.667)	3.582 [‡] (0.951)
Förvärvsarbetande: ref. kategori				
<i>Arbetslös</i>	0.368 [‡] (0.112)	1.235 (0.524)	1.965* (0.796)	1.897 [‡] (0.468)
<i>Pensionär</i>	0.763 (0.127)	0.661 [†] (0.137)	0.888 (0.167)	0.423 [‡] (0.123)
<i>Sjuk-/aktivitetsersättning</i>	0.386 [‡] (0.140)	0.582 (0.488)	0.807 (0.331)	1.297 (0.424)
<i>Studera</i>	0.988 (0.227)	1.369 (0.411)	0.885 (0.326)	0.692 (0.227)
<i>Annat/inget svar</i>	0.923 (0.116)	1.168 (0.214)	0.820 (0.228)	1.003 (0.170)
N	8171	8171	8171	8171
Antal kluster	20	20	20	20
McFadden R²	0.047	0.018	0.064	0.075

Fortsätter på nästa sida

Tabell A4, fortsättning

	(5) M	(6) S	(7) SD	(8) V
Uppvuxen landsbygd. bor landsbygd: ref. kategori				
<i>Uppvuxen landsbygd. bor stad</i>	1.225 [†] (0.104)	1.143* (0.082)	0.627 [‡] (0.059)	1.110 (0.126)
<i>Uppvuxen stad. bor landsbygd</i>	1.376 [†] (0.209)	0.810* (0.102)	1.040 (0.133)	1.169 (0.160)
<i>Uppvuxen stad. bor stad</i>	1.405 [‡] (0.173)	1.046 (0.099)	0.697 [‡] (0.055)	1.073 (0.130)
Arbetsrelaterade: ref. kat.				
<i>Jordbrukarhem</i>	1.255 [‡] (0.106)	0.586 [‡] (0.053)	0.891 (0.107)	0.560 [‡] (0.083)
<i>Tjänstemannahem</i>	1.655 [‡] (0.085)	0.647 [‡] (0.042)	0.633 [‡] (0.060)	0.792 [‡] (0.061)
<i>Högre tjänstemannahem</i>	2.451 [‡] (0.147)	0.428 [‡] (0.055)	0.737 [†] (0.089)	0.437 [‡] (0.070)
<i>Företagarhem</i>	2.419 [‡] (0.260)	0.367 [‡] (0.045)	0.722 [†] (0.119)	0.590 [‡] (0.108)
Man: ref. kategori				
<i>Kvinna</i>	0.775 [‡] (0.032)	1.562 [‡] (0.056)	0.503 [‡] (0.043)	1.134* (0.080)
20–29 år: ref. kategori				
<i>30–39 år</i>	0.947 (0.104)	1.075 (0.160)	1.135 (0.140)	0.862 (0.122)
<i>40–49 år</i>	1.045 (0.141)	1.197 (0.152)	1.287 (0.265)	0.540 [‡] (0.074)
<i>50–59 år</i>	1.088 (0.152)	1.473 [‡] (0.181)	1.229 (0.207)	0.402 [‡] (0.063)
<i>60–69 år</i>	1.083 (0.113)	1.709 [‡] (0.198)	1.010 (0.141)	0.602 [†] (0.139)
<i>70–79 år</i>	1.259 (0.191)	1.752 [‡] (0.208)	0.800 (0.158)	0.375 [‡] (0.073)
<i>80–85 år</i>	1.260 (0.228)	1.693 [‡] (0.231)	0.583 [†] (0.123)	0.167 [‡] (0.061)
Låg utb: ref. kategori				
<i>Medellåg</i>	1.801 [‡] (0.147)	0.798 [‡] (0.066)	0.739 [†] (0.096)	1.003 (0.177)
<i>Medelhög</i>	1.773 [‡] (0.169)	0.700 [‡] (0.064)	0.531 [‡] (0.071)	1.419 [†] (0.220)
<i>Hög utb.</i>	1.249 [†] (0.114)	0.715 [‡] (0.066)	0.249 [‡] (0.045)	2.080 [‡] (0.320)
Förvärvsarbetande: ref. kategori				
<i>Arbetslös</i>	0.408 [‡] (0.111)	0.807 (0.139)	1.081 (0.327)	2.451 [‡] (0.452)
<i>Pensionär</i>	0.803 [†] (0.088)	1.391 [‡] (0.102)	1.210 (0.197)	1.254* (0.172)
<i>Sjuk-/aktivitetsersättning</i>	0.278 [‡] (0.087)	1.085 (0.318)	1.365* (0.254)	2.860 [‡] (0.541)
<i>Studierande</i>	0.656 [†] (0.112)	1.135 (0.141)	0.579 (0.237)	1.670 [‡] (0.328)
<i>Annat/inget svar</i>	0.820 (0.107)	1.106 (0.134)	1.020 (0.105)	0.977 (0.129)
N	8171	8171	8171	8171
Antal kluster	20	20	20	20
McFadden R²	0.037	0.049	0.081	0.052

Anmärkningar: Logistiska regressioner. Koefficienter visas som oddskvoter. Beroendevariablerna visar partipolitisk preferens (1 = preferens för parti p, 0 = annat parti). Standardfelen är klustrade på län (20).

* p<0.10. † p<0.05. ‡ p<0.01